

1. Flervalsuppgifter (totalt 8 p.)

1.1.

Bolaget Lucky Laki Oy:s ledning planerar företagets strategi för år 2021. Vilken av följande punkter måste ledningen beakta enligt aktiebolagslagen när den ställer upp mål för aktiebolagets verksamhet? Bolagsordningen följer aktiebolagslagen, och i bolagsordningen ingår inga bestämmelser utöver minimikraven i aktiebolagslagen

- a) Strävan att bereda vinst åt aktieägarna.
- b) Utveckla personalens välbefinnande.
- c) Begränsa bolagets utsläpp.
- d) Utveckla nya produkter.

1.2.

Enligt rättsstatsprincipen föreskriven i 2.3 § i Finlands grundlag (731/1999) ska all utövning av offentlig makt bygga på lag och i all offentlig verksamhet ska lag noggrant iakttas. I vilket av följande fall utövas **inte** offentlig makt?

- a) Läraren avlägsnar en bråkstake från klassen.
- b) FPA beslutar om studiestödsansökan.
- c) Föreningen utesluter en medlem för en bestämd tid.
- d) Polisen övervakar trafiken under en demonstration.

1.3.

Vilket av följande påståenden om domstolar stämmer?

- a) Största delen av ärenden som avgjorts i den första rättsinstansen (i s.k. underrätter) behandlas i följande skede i tingsrätten.
- b) Enligt 98 § i grundlagen består de allmänna domstolarna av högsta domstolen, förvaltningsdomstolarna och tingsrätterna.
- c) Arbetsdomstolen, marknadsdomstolen och försäkringsdomstolen är specialdomstolar som inte är permanent samlade, utan sammanträder endast vid behov.
- d) Ett besvär över förvaltningsdomstolens beslut behandlas endast om Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) beviljar besvärstillstånd.

1.4.

Julen närmar sig och i 16-åriga gymnasisten Repes närmaste krets råder julbrådska. I vilken av följande situationer är rättshandlingen ogiltig?

- a) Repe anser att han behöver en ny laptop i julklapp. Repes far, som är hans vårdnadshavare, säger emellertid att Repe inte behöver någon ny laptop eftersom den gamla alltjämt är alldeles bra. Repe beslutar att lyfta pengarna från en fond där han har satt in pengarna han förtjänat som cykelbud.
- b) Repes 17-åriga storasyster Sonya drömmer om att köpa en bil till jul. Sonyas mor, som är hennes vårdnadshavare, säger att det är ok, för Sonya fyller ju 18 år strax efter jul och får då också körkort.

c) Repes granne Keke funderar om han ska förfalska sin hustru Railis namnteckning på ett officiellt dokument eftersom Raili är på en lång arbetsresa och han gärna skulle sköta ärendet före jul. Keke beslutar ändå att saken får bero tills Raili kommer hem.

d) Släktens gamla sommarstuga börjar bli trång. Repes mormor Terhi, som enligt domstolsbeslut omyndigförklarats, gör en bra deal med kommundirektör Nenonen, och med tanke på julfirandet köper hon av honom en ny stugfastighet till släkten till ett facilt pris.

1.5.

I lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (1999/621) stadgas om offentlighetsprincipen. Vilket påstående gällande offentlighetsprincipen stämmer **inte**?

- a) Handlingar som innehåller av myndigheterna är offentliga om handlingarnas offentlighet inte särskilt begränsats enligt lag.
- b) Offentlighetsprincipen är en i grundlagen stadgad rättighet.
- c) Varje människa har rätt att få information om myndigheternas offentliga handling.
- d) Övriga grundläggande rättigheter, som integritetsskydd, ger alltid vika för offentlighetsprincipen.

1.6.

Hyrd arbetskraft har blivit vanligare i Finland, när exempelvis allt fler arbetstagare inom industrin, på byggen, hotell och restauranger samt inom vården är anställda av bemanningsföretag som förmedlar hyrd arbetskraft. Vilket av följande påståenden om hyrd arbetskraft stämmer?

- a) Vid hyrd arbetskraft finns det tre parter – arbetstagaren, bemanningsföretaget och användarföretaget som använder hyrd arbetskraft – men arbetstagaren ingår arbetsavtal endast med det användarföretag som hyrt honom eller henne av bemanningsföretaget som arbetstagare.
- b) Den uthyrda arbetstagarens arbetsvillkor kan vara annorlunda än för andra arbetstagare på arbetsplatsen.
- c) Bemanningsföretaget ansvarar för den uthyrda arbetstagarens arbetarskydd samt arbetsledning och övervakning.
- d) Kundföretaget betalar den hyrda arbetstagarens lön och sköter om arbetstagarens arbetsorientering, medan bemanningsföretaget ansvarar för alla andra arbetsgivarskyldigheter enligt arbetslagstiftningen.

1.7.

Med miljöskada kan man avse till exempel förorening av vatten, luft eller jordmån, eller buller, vibrationer, strålning, ljus, värme eller lukt eller annan motsvarande störning som orsakar skada. Enligt lagen om ersättning av miljöskada definieras ersättningsansvaret för miljöskador som s.k. strikt ansvar, vilket betyder ansvar oberoende av oaktsamhet. Vilket av följande påståenden stämmer?

- a) Strikt ansvar betyder att ansvaret inte förutsätter till exempel oaktsamhet eller försummelse av skyldighet.
- b) Strikt ansvar betyder att skadestånd hänförliga till fallet kan dömas enligt maximibeloppet i skadeståndslagen.
- c) Strikt ansvar betyder att skadeståndsansvar inte har någon nedre åldersgräns.
- d) Strikt ansvar betyder att miljöskada alltid ska ersättas obegränsat.

1.8.

Husbolagets viktigaste beslutande organ utgörs av bolagsstämman, som bland annat väljer husbolagets styrelse. Emellertid kan det ske fel i styrelsens beslut. Vilket av följande påståenden hänförliga till fel som styrelsen begått stämmer **inte**?

- a) Om husbolagets styrelse genom ett felaktigt beslut har orsakat husbolaget skada, kan bolagsstämman besluta att kräva ersättning av styrelsen för skada som orsakats bolaget.
- b) Om bolagsstämman varit medveten om fel som styrelsen begått och ändå enhälligt beviljat husbolagets ledning ansvarsfrihet, ska skada som framgått efter detta betalas av aktieägarna.
- c) Om bolagsstämman inte beviljar ansvarsfrihet till den styrelse som begått fel, måste styrelsemedlemmarna ersätta kostnaderna som orsakats bolaget.
- d) Om någon av styrelsens medlemmar har anmält en avvikande åsikt till protokollet, ansvarar hen inte för felet.

2. 20 poängs uppgift (max. 20 p.)

Studera klaganden A:s klagan till biträdande justitiekanslern nedan. Klagomålet gäller behandlingen av en begäran om handling i regionförvaltningsverket. Läs också punkterna i offentlighetslagen angivna för uppgiften. Svara därefter på frågorna hänförliga till fallet.

Beskrivning av klaganden A:s klagan:

”Den 30 januari 2019 sände A till registratorskontoret på regionförvaltningsverkets ansvarsområde för arbetarskydd ett e-postmeddelande med begäran om att få ta del av ett utlåtande av den 15 januari 2019 riktat till åklagaren för åtalsprövning. Enligt A:s uppgift tog man i handlingen kraftigt ställning till hans agerande i de aktuella händelserna. Informationstjänstsekreteraren införde begäran om handlingen i ärendehanteringssystemet och diskuterade med juristen på regionförvaltningsverket huruvida utlåtandet kunde lämnas ut till A. De beslutade att juristen kontaktar A. Vanligtvis besvaras begäran om handling per e-post, men det exceptionella förfarandet ansågs ändamålsenligt på grund av att juristen per telefon då kunde svara på A:s eventuella tilläggsfrågor i det fall att svaret på begäran om handlingen var nekande. A hade inte svarat på juristens uppringning och därför hade juristen lämnat ett meddelande i A:s telefonsvarare och förklarat att utlåtandet var sekretessbelagt och att det inte kunde lämnas ut till A. Inget överklagbart beslut fattades om det nekande beslutet och A gavs ingen besvärsanvisning. Juristen hade inte längre någon uppfattning om huruvida han hade berättat om möjligheten att låta ärendet avgöras av myndigheterna och få ett överklagbart beslut i ärendet. Den 12 september 2019 hade A hade sänt en ny begäran om handling per e-post till registratorskontoret på regionförvaltningsverkets ansvarsområde för arbetarskydd. Den 16 september hade A fått svaret att utlåtandet inte lämnas ut till honom med stöd av 24 § 1 mom. 3 punkten i offentlighetslagen. Samtidigt förklarades för honom om möjligheten att få ett överklagbart beslut. Den 16 september 2019 hade A begärt ett överklagbart beslut ifall handlingen alltjämt inte lämnas ut till honom, och samtidigt hade han redogjort för sin ställning som part i brottsärendet. På ansvarsområdet för arbetarskydd har man därefter bedömt ärendet på nytt och beslutat att lämna ut till A de handlingar han begärt. De begärda handlingarna sändes till A per e-post den 20 september 2019.”

Lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (1999/621)

1 § Offentlighetsprincipen

Myndighetshandlingar är offentliga, om inte något annat föreskrivs särskilt i denna lag eller i någon annan lag.

14 § Beslut om att en handling lämnas ut

En uppgift om innehållet i en handling lämnas ut av en sådan anställd hos myndigheten som av denna har förordnats att handha detta uppdrag eller som det på grund av den anställdas ställning och uppgifter annars hör till.

Om en tjänsteman vägrar att lämna ut begärda uppgifter, ska han:

- 1) meddela den som begärt en uppgift vad vägran beror på,
- 2) ge upplysningar om rätten att föra ärendet till myndigheten för avgörande,
- 3) tillstålla den som begärt uppgiften genom att skriftligen anhängiggöra ärendet en förfrågan om han önskar att ärendet hänskjuts till myndigheten för avgörande, samt
- 4) ge upplysningar om de avgifter som uppbärs med anledning av behandlingen.

Ett ärende som avses i denna paragraf skall behandlas utan dröjsmål, och uppgifter ur en offentlig handling skall ges så snart som möjligt, dock senast inom två veckor efter att myndigheten har mottagit en begäran om att få ta del av handlingen. Om de begärda handlingarna är många eller innehåller sekretessbelagda delar eller om någon annan därmed jämförbar omständighet gör att det krävs specialåtgärder eller större arbetsmängd än normalt för att behandla och avgöra ärendet, skall ärendet avgöras och uppgifter ur en offentlig handling lämnas ut inom en månad efter att myndigheten har mottagit en begäran om att få ta del av handlingen.

24 § Sekretessbelagda myndighetshandlingar

Om inte något annat föreskrivs särskilt, är följande myndighetshandlingar sekretessbelagda: ...

3) anmälan om brott till polisen eller någon annan förundersökningsmyndighet, en åklagare eller en kontroll- och tillsynsmyndighet, handlingar som har mottagits eller uppgjorts för förundersökning och åtalsprövning samt stämningsansökan, stämning och svaromål på en stämning i brottmål, tills ärendet har tagits upp till behandling vid ett domstolssammanträde eller åklagaren beslutat låta bli att väcka åtal eller ärendet avskrivits, om det inte är uppenbart att utlämnandet av uppgifter ur en sådan handling inte äventyrar brottsutredningen eller undersökningens syfte eller utan vägande skäl vållar den som har del i saken skada eller lidande eller hindrar domstolen från att utöva sin rätt att sekretessbelägga handlingar enligt lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar (370/2007). ...

Med tanke på ovan beskrivna fall, bedöm:

2.1 offentlighetsprincipens förhållande till en sekretessbelagd handling (7 p.)

2.2 A:s rätt att få uppgift om den sekretessbelagda handlingen som myndigheten innehar (7p.)

2.3 handlingsskyldigheter som gäller myndighet. (6 p.)

3. 30 poängs uppgift (max. 30 p.)

För det allmänna bästas skull har man i Finland ansett det vara nödvändigt att lägga penningspel under statligt monopol. Härigenom skyddar man medborgarna mot skadorna av lotterier, penningspel och hasardspel samt förhindrar oärlig och ansvarslös verksamhet i branschen. Frågan lämnar emellertid rum för tolkning av vilken verksamhet som kan anses strida mot dessa målsättningar och därigenom vara förbjuden. Samhällsaktörerna inför ständigt nya innovativa verksamhetsformer, som bedöms enligt samma allmänt hållna kriterier. De omdebatterade s.k. loot boxarna utgör ett gott exempel på en sådan ny form av verksamhet. Loot boxarna är paket som säljs i videospel, och inne i dem får spelaren ett föremål att använda inne i spelet.

Studera nedan lotterilagens paragrafer och utlåtanden om tolkningen av dem. Besvara frågorna utgående från dem.

2 § i lotterilagen

I denna lag avses med lotteri en sådan verksamhet, där deltagandet sker mot vederlag och deltagarna har möjlighet att få en vinst med penningvärde som helt eller delvis beror på slumpen. Som vederlag betraktas inte deltagarens postavgifter, lokal- eller fjärrsamtalsavgifter eller motsvarande kostnader för anmälan om deltagande i lotteriet vilka inte kommer lotteriarrangören till godo.

Polisstyrelsens linjedragning

I lotterierna ingår en slumpmässig vinstmöjlighet. Personer som deltar i lotteriet kan inte genom något eget kunnande, egen kunskap eller skicklighet ha en större möjlighet än andra att vinna i lotteriet.

Om ett lotteri anordnas där varje vinst vinner ett pris av samma värde är vinsten inte slumpmässig: alla deltagare får en vinst och ingen kan få en värdefullare vinst än någon annan.

källa: https://www.arpajaishallinto.fi/redovisningsskyldighet/tillstand_vanligafragor/kraver_tillstand

Polisstyrelsens utlåtande POL-2018-22730

Enligt lotteriförvaltningens syn ser det ut som om vissa funktionaliteter i videospel med loot boxar uppfyller definitionen av ett lotteri och de strider följaktligen mot lotterilagen om:

1. loot boxarna i sin helhet eller partiellt kan öppnas genom att betala med annan än spelintern valuta som skaffats genom att spela
2. spelaren inte på förhand känner till innehållet i loot boxen
3. de varor som kan fås från loot boxarna kan bytas till pengar antingen på handelsplatser som utgivaren av videospellet eller tredjeparter driver OCH
4. utgivaren av videospellet eller en annan aktör inte har förutsättningar enligt lotterilagen att få varulotteritillstånd (i praktiken kan en utgivare av ett videospel eller en annan kommersiell aktör inte få varulotteritillstånd)

Uppgifter:**3.1. (15 p.)**

Andra årskursen i gymnasiet Nattborgen beslutar att arrangera ett klassiskt spel med snördragning för att finansiera sin klassutfärd. De planerar spelet så att deltagaren väljer ett snöre i snörknippet som spelarrangören håller dolt mellan sina händer. I ändan av varje snöre finns en tätt vikt papperslapp med ett nummer fastbundet. Numret anger vilket föremål deltagaren har vunnit. Klassen funderar tillsammans på lämpliga priser, och beslutar att köpa ett urval små föremål som alla är värda ca 1,20 €, men bland dem finns också två föremål som är värda 1,50 €. Det kostar fem euro att delta i spelet. När rektorn hör om klassens planer, förbjuder hon dem omedelbart eftersom det är olagligt att arrangera lotterier.

Tolka lagen och visa om rektorn har rätt eller fel.

3.2. (15 p.)

I det nya videospellet *Monster Collector 2020* utgivet av Miandig Oy kan spelaren köpa tre sorters loot boxpaket i spelet. I det första paketet som kostar 5,90 € får spelaren välja ett sällsynt föremål bland totalt 40 sällsynta föremål, två icke-sällsynta föremål och 200 diamanter. I det andra paketet som kostar 5,90 € får spelaren välja ett sällsynt föremål och fyra icke-sällsynta föremål. I det tredje paketet som kostar 5,90 € får spelaren fyra sällsynta föremål, men spelaren får inte själv besluta vilka, sannolikheten för varje föremål att få det är $1/40$. Spelutgivaren uppmuntrar spelarna att byta föremål inne i spelet. Spelarna kan också byta diamanter till föremål, föremål till diamanter, byta diamanterna mot euro eller euro till diamanter på spelutgivarens samarbetspartners webbsidor. Man kan också förtjäna diamanter genom att spela spelet. Miandig Oy är beredd att samarbeta med lotteriförvaltningen och erbjuder sig att ändra spelet vid behov.

Bedöm om loot boxarna i videospellet *Monster Collector 2020* uppfyller kriterierna för ett lotteri, eller om lotterilagen kräver ändringar i spelets funktioner.